Valiokunnan lausunto LaVL 17/2026 vp– U 105/2022 vp

Lakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä vanhemmuusasioissa sekä eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen käyttöönotosta (vanhemmuusasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä vanhemmuusasioissa sekä eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen käyttöönotosta (vanhemmuusasetus) (U 105/2022 vp): Lakivaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 21/2026 vp — U 105/2022 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Salla Silvola, oikeusministeriö
- käräjätuomari Pekka Päivänsalo, Helsingin käräjäoikeus
- erityisasiantuntija Anne Aho-Eagling, Digi- ja väestötietovirasto
- asianajaja Hanna Rahikka, Suomen Asianajajat
- professori Katja Karjalainen
- professori (emeritus) Markku Helin

Viitetiedot

Lakivaliokunta on aiemmin antanut lausunnon LaVL 36/2022 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi joulukuussa 2022 ehdotuksen neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä

vanhemmuusasioissa sekä eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen käyttöönotosta (KOM(2022) 695 lopullinen, nk. vanhemmuusasetus).

Neuvoston puheenjohtajavaltion tavoitteena on yleisnäkemyksen hyväksyminen asetusluonnoksen sisällöstä 3.—4.12.2026 pidettävässä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksessa.

Ehdotuksen sisältö ilmenee tarkemmin valtioneuvoston jatkokirjelmästä.

Valtioneuvoston kanta

Lähtökohdat

Suomen kannat asetusehdotukseen on määritelty valtioneuvoston kirjelmässä U 105/2022 vp.

Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus on neuvottelujen aikana pysynyt monilta osin Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisena. Suomi on onnistunut useissa tavoitteessaan, muun muassa siinä, että tuomioistuimen määritelmä kattaisi varsinaisten lainkäyttöelinten lisäksi vanhemmuutta koskevia hallintopäätöksiä tekevät hallintoviranomaiset. Sovellettavaa lakia koskeva sääntelyä on myös tarkennettu ja asetuksen täytäntöönpanoaikataulua on pidennetty Suomen tavoitteiden mukaisesti.

U-kirjelmässä on todettu mm. seuraavasti: Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti tuomioistuimen toimivaltaa koskevaan säännösehdotukseen siltä osin, kun siinä säädetään kansalaisuutta koskevasta liittymästä. Neuvotteluissa pyritään vaikuttamaan siihen, että toisilleen rinnasteisia toimivaltasäännöksiä karsitaan tai ainakin eri vaihtoehtoja ryhmitellään siten, että kansalaisuutta koskeva liittymä ei olisi rinnasteinen asuinpaikkaa koskevien liittymien kanssa. Useat toisilleen vaihtoehtoiset toimivaltaiset tuomioistuimet ovat omiaan pitkittämään tuomioistuinkäsittelyitä, nostamaan oikeudenkäyntikustannuksia ja mahdollistamaan sen, että kantaja valitsee useista eri vaihtoehdoista asian käsittelypaikaksi sen tuomioistuimen, josta hän ennakoi itselleen suosiollista lopputulosta. Lapsen, vastaajan tai toisen vanhemman kansalaisuuteen perustuva toimivaltasäännös on lisäksi kyseenalainen siksi, että muissa EU:n perheoikeuden alaan kuuluvissa asetuksissa kansalaisuuteen perustuvista liittymistä on pyritty joko kokonaan luopumaan tai tekemään kansalaisuuteen perustuva liittymä toissijaiseksi.

Valtioneuvosto lähtökohtaisesti kannattaa ehdotuksessa esitettyä lainvalintasääntelyä, jonka mukaan keskeisin lainvalintaa ohjaava kriteeri on synnyttäneen henkilön asuinpaikka lapsen syntymähetkellä tai, jos synnyttäneen henkilön asuinpaikkaa lapsen syntymähetkellä ei voida määrittää, lapsen syntymävaltion laki. Neuvotteluiden kuluessa olisi kuitenkin vielä selvennettävä sovellettavan lain alaa sekä mahdollisuutta ehdotettua tarkkarajaisempaan sääntelyyn sen osalta, miten sovellettavan lain tulisi määräytyä eri tilanteissa. Neuvotteluissa tulisi pyrkiä siihen, että säännös johtaisi useimmiten forumvaltion oman lain soveltamiseen, koska vieraan valtion lain soveltaminen vaikeuttaa ja pitkittää asian käsittelyä ja nostaa asian käsittelyyn liittyviä kustannuksia. Toisaalta lain soveltamisalaa koskevissa neuvotteluissa tulisi arvioida sääntelyä kokonaisuutena ottaen erityisesti huomioon neuvottelutulos toimivaltaisten tuomioistuinten osalta ja ehkäistä kantajan mahdollisuutta valita itselleen edullinen tuomioistuin

(*forum shopping*).Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotukseen eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen käyttöönotosta. Sitä koskevissa neuvotteluissa olisi kuitenkin varmistettava, että todistuksesta käy ilmi vanhempien henkilötietojen lisäksi myös vanhemmuutta kuvaava nimike.

Valtioneuvosto täydentää kantaansa asetusehdotusta koskevien neuvottelujen jatkamista sekä yleisnäkemyksen hyväksyttävyyttä koskevan linjauksen tekemistä varten seuraavanlaisesti:

Asetuksen soveltaminen adoptioihin

Valtioneuvosto pyrkii adoptioiden asetuksen soveltamisalan piiriin sisällyttämistä koskevissa neuvotteluissa siihen, että adoption erityispiirteet otetaan huomioon selkeällä ja lapsen edun mukaisella tavalla.

Asetuksen soveltaminen syntymättömiin lapsiin

Valtioneuvosto katsoo, että mikäli syntymättömät lapset jäävät asetuksen soveltamisalaan, syntymättömiä lapsia koskevien säännösten tulisi olla soveltamisalaltaan kapeita, ja jäsenvaltioiden tulisi voida poikkeussäännösten nojalla joko soveltaa omaa lakiaan tai jättää soveltamatta syntymätöntä lasta koskevan vanhemmuuden vahvistavaa vieraan valtion lakia ja olla tunnustamatta vanhemmuuden vahvistavaa päätöstä, kunnes lapsi on syntynyt.

Sijaissynnytykset

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti toisessa jäsenvaltiossa toteutetun sijaissynnytysjärjestelyn tunnustamiseen, jos se on lapsen edun mukaista. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä asetusehdotukseen ehdotettujen poikkeusmahdollisuuksien säilyttämistä, mukaan lukien se, että jäsenvaltiolla olisi mahdollisuus kansalliseen tapauskohtaiseen arviointiin ennen sijaissynnytysjärjestelyn tuloksena syntyneen lapsen vanhemmuutta koskevan päätöksen tunnustamista.

Sovellettava laki

Valtioneuvosto tavoittelee jatkoneuvotteluissa sitä, että tuomioistuinvaltio voisi mahdollisimman usein soveltaa omaa lakiaan. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että kokonaisuutena arvioiden tämänhetkinen neuvottelutulos on sovellettavaa lakia koskevilta osiltaan kohtuullinen ja siten hyväksyttävissä edellyttäen, että syntymättömiä lapsia koskeviin asiakokonaisuuksiin saadaan neuvoteltua riittävät poikkeusmahdollisuudet.

Eurooppalainen vanhemmuustodistus

Valtioneuvosto pitää edelleen tärkeänä, että todistuksesta kävisi vanhempien henkilötietojen lisäksi erityisesti ilmi myös vanhemmuutta kuvaava nimike. Valtioneuvosto katsoo, että vanhemmuustodistuksen sisältöä ja sen myöntämiseen liittyviä kustannuksia on arvioitava jatkoneuvotteluiden aikana. Valtioneuvosto pyrkii neuvotteluissa ratkaisuihin, jotka ovat

tasapainoisia ottaen huomioon todistuksesta saatavat hyödyt ja toisaalta todistuksen käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset.

Suhtautuminen yleisnäkemyksen hyväksymiseen ja asetuksesta käytäviin jatkoneuvotteluihin

Valtioneuvosto katsoo edelleen, että vanhemmuutta koskeva asetusehdotus on tärkeä ja hyödyllinen väline lapsen oikeuksien täysimääräisessä toteuttamisessa sekä lapsen ja vanhemman välisen suhteen tosiasiallisessa tunnustamisessa rajatylittävissä tilanteissa. Asetusluonnos on kuitenkin kokonaisuutena Suomen kannalta haasteellinen. Haasteet liittyvät erityisesti syntymättömiin lapsiin ja laajaan toimivaltaluetteloon.

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään asetuksen soveltamisalan ulottumisen syntymättömiin lapsiin edellyttäen, että syntymättömiä lapsia koskevat säännökset ovat soveltamisalaltaan kapeita ja että Suomi voisi poikkeussäännösten nojalla soveltaa joko omaa lakiaan tai jättää soveltamatta syntymätöntä lasta koskevan vanhemmuuden vahvistavaa vieraan valtion lakia ja olla tunnustamatta vanhemmuuden vahvistavaa päätöstä, kunnes lapsi on syntynyt. Muilta osin sovellettavaa lakia koskevilta osiltaan neuvottelutulos on kohtuullinen ja siten hyväksyttävissä.

Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotuksen toimivaltaa koskeva sääntely on liian laaja ja mahdollistaa toimivaltasäännöksillä keinottelun (*forum shopping*). Laajojen toimivaltaperusteiden ja lainvalintasäännösten kohtaamattomuus johtaa siihen, että suomalaiset viranomaiset joutuisivat aiempaa useammin soveltamaan vieraan valtion lakia, mikä johtaa kalliisiin ja aikaa vieviin menettelyihin.

Vaikka neuvottelut eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen sisällöstä ja vaikutuksista ovat vielä kesken, vaikuttaa siltä, että eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen sisältö ei tule olemaan niin kattava, että Suomen viranomaiset voisivat sen pohjalta saada riittävät tiedot väestötietojärjestelmään tehtävien merkintöjen tekemiseksi toisesta jäsenvaltiosta Suomeen muuttavan perheen osalta. Eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen ei myöskään arvioida merkittävästi pienentävän Suomesta toiseen jäsenvaltioon muuttavan perheen rekisteröintiin liittyviä haasteita. Tästä näkökulmasta katsottuna eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen perustamisesta Suomelle alustavasti arvioidut kustannukset ovat niin merkittävät, että valtioneuvosto suhtautuu epäillen eurooppalaisesta vanhemmuustodistuksesta saatavaan lisäarvoon.

Valtioneuvoston tämänhetkinen arvio on, että neuvottelutulos ei vastaa Suomen neuvottelutavoitteita. Valtioneuvosto muodostaa kuitenkin lopullisen kantansa yleisnäkemyksen hyväksymiseen neuvostoon tuotavan kompromissiesityksen pohjalta. Jos Suomen neuvottelutavoitteisiin ei päästä, myöskään tiiviimpään yhteistyöhön osallistumiseen ei ole edellytyksiä. Suomi ei kuitenkaan halua estää muiden jäsenvaltioiden etenemistä asiassa tiiviimmän yhteistyön edellytysten täyttyessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Asetusehdotuksessa on kyse vanhemmuusasioita koskevista kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksistä, joissa säädetään tuomioistuinten toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta sekä eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen käyttöönotosta. Ehdotus ei vaikuta jäsenvaltioiden kansallisiin vanhemmuusasioita koskeviin aineellisoikeudellisiin säännöksiin.

Asetusehdotuksen pyrkimyksenä on turvata vanhemmuuden jatkuvuus rajat ylittävissä tilanteissa Euroopan unionissa. Tavoitteena on suojella lasten perusoikeuksia, taata perheille oikeusvarmuus sekä vähentää perheille ja jäsenvaltioiden hallinto- ja oikeusjärjestelmille aiheutuvia oikeudellisia kustannuksia ja rasitusta.

Vuodesta 2022 lähtien käydyt neuvottelut ovat edenneet hitaasti ja asetusehdotuksen keskeisistäkin yksityiskohdista on jäsenvaltioiden välillä vielä erimielisyyksiä. Neuvoston puheenjohtajavaltion tavoitteena on kuitenkin yleisnäkemyksen hyväksyminen asetusluonnoksen sisällöstä 3.—4.12.2026 pidettävässä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksessa, mikä vaatii jäsenvaltioiden yksimielisyyttä. Jos yksimielisyyttä ei saavuteta, käynnistyy todennäköisesti keskustelu säädöksen hyväksymisestä tiiviimmän yhteistyön instrumenttina.

Lakivaliokunta on komission alkuperäistä asetusehdotusta käsitellessään pitänyt ehdotuksen tavoitteita kannatettavina, mutta katsonut, että kyse on vaativasta ja laajasta lainsäädäntöhankkeesta, jossa lukuisat seikat edellyttävät neuvotteluiden kuluessa vielä selvittämistä ja tarkentamista (ks. LaVL 36/2022 vp, s. 4).

Käsiteltävästä valtioneuvoston jatkokirjelmästä ilmenee, että asetusehdotusta koskevat jatkoneuvottelut ovat monelta osin edenneet Suomen tavoitteiden kannalta myönteiseen suuntaan ja asetusehdotukseen on tehty useita perusteltuja muutoksia. Esimerkiksi tuomioistuimen määritelmää on laajennettu kattamaan myös hallintopäätöksiä tekevät hallintoviranomaiset. Tämä on Suomen kannalta tärkeää, koska muutoin suuri osa Suomessa tehdyistä vanhemmuuspäätöksistä olisi voinut jäädä asetuksen sääntelyn ulkopuolelle (ks. LaVL 36/2022 vp, s. 9). Myös asetuksen soveltamista adoptiolapsiin on selkeytetty (ks. LaVL 36/2022, v. 7).

Niin ikään sijaissynnytysjärjestelyistä on saatu aikaan alkuperäistä ehdotusta parempi neuvottelutulos, sillä viimeisimmän asetusehdotusluonnoksen mukaan jäsenvaltiot voivat eettisiin näkökohtiin pohjautuvan yleisen edun suojelemiseksi soveltaa kansallista lakia, kun kyse on sijaissynnytysjärjestelyn tuloksena syntyneen lapsen vanhemmuuden määrittämisestä. Säännös on kirjoitettu joustavaksi siten, että kukin jäsenvaltio voi itse määrittää, haluaako se käyttää poikkeusmahdollisuutta vai pitäytyä pääsäännön mukaan määräytyvän lain soveltamisessa tai tunnustamismenettelyssä. Valtioneuvoston tavoin lakivaliokunta suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti toisessa jäsenvaltiossa toteutetun sijaissynnytysjärjestelyn tunnustamiseen, jos se on lapsen edun mukaista. Kansallisen tapauskohtaisen arvioinnin säilyttäminen on kuitenkin perusteltua.

Edellä mainituista myönteisistä muutoksista huolimatta asetusehdotus on Suomen kannalta useassa suhteessa ongelmallinen. Keskeisimmät haasteet liittyvät toimivaltaperusteiden laajuuteen, toimivallan ja sovellettavan lain väliseen suhteeseen, syntymättömiä lapsia koskeviin kysymyksiin sekä eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen tietosisältöön ja käyttökelpoisuuteen. Niiden osalta valiokunta lausuu seuraavaa.

Toimivalta

Toimivaltaa koskevat säännökset ratkaisevat, minkä valtion tuomioistuin tai viranomainen voi käsitellä vanhemmuutta koskevan asian. Komission alkuperäisessä asetusehdotuksessa toimivaltaperusteet olivat hyvin laajat. Lakivaliokunta suhtautui ehdotukseen varauksellisesti erityisesti siltä osin kuin siinä säädetään kansalaisuutta koskevasta liittymästä (ks. LaVL 36/2022 vp, s. 7).

Toimivaltaperusteet ovat kuitenkin jatkoneuvotteluissa säilyneet huomattavan laajoina sisältäen useita toisilleen vaihtoehtoisia perusteita, mukaan lukien kansalaisuutta koskevan liittymän. Sääntelyn pyrkimyksenä on saadun selvityksen mukaan edistää oikeuden saatavuutta, mutta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että laajat toimivaltaperusteet voivat johtaa siihen, että usean jäsenvaltion tuomioistuimet ovat samanaikaisesti toimivaltaisia käsittelemään saman vanhemmuusasian. Samaa lasta koskeva asia voi siten periaatteessa olla käsiteltävissä useassa eri jäsenvaltiossa. Tämä ei välttämättä ole lapsen edun mukaista ja lapsen oikeuksien toteuttamiseksi tarkoituksenmukaista, sillä laajat toimivaltaperusteet lisäävät rinnakkaisten menettelyjen, oikeuspaikkakeinottelun ja keskenään ristiriitaisten ratkaisujen riskiä sekä voivat pidentää asian käsittelyä ja lisätä kustannuksia. Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta pitää toimivaltaperusteita liian laajoina ja yhtyy siten valtioneuvoston tavoitteeseen rajata toimivaltaluetteloa ja ehkäistä oikeuspaikkakeinottelua.

Toimivallan ja sovellettavan lain suhde

Sovellettavaa lakia koskevaa asetusehdotuksen sääntelyä on neuvotteluissa selkeytetty ja täsmennetty, mitä lakivaliokunta pitää aiempien kannanottojensa valossa myönteisenä (ks. LaVL 36/2022 vp, s. 8).

Toimivallan ja sovellettavan lain välinen suhde on kuitenkin ongelmallinen, sillä laajoista toimivaltaperusteista seuraa, että toimivaltainen tuomioistuin tai hallintoviranomainen voi aiempaa huomattavasti useammin joutua soveltamaan toisen jäsenvaltion lakia. Tämä taas voi johtaa kalliisiin ja aikaa vieviin tuomioistuinmenettelyihin, sillä vieraan valtion lain sisällön selvittäminen ja soveltaminen on vaativaa. Valiokunta katsookin, että toimivaltaisen tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen tulisi voida mahdollisimman usein soveltaa oman valtionsa lakia. Toimivaltaa ja sovellettavaa lakia koskevia säännösehdotuksia tulisi tämän vuoksi arvioida kokonaisuutena.

Syntymättömät lapset

Komission alkuperäisessä asetusehdotuksessa ei ollut selvää, soveltuiko asetus vanhemmuuden vahvistamiseen myös syntymättömän lapsen osalta. Aiemmassa lausunnossaan lakivaliokunta

kiinnitti huomiota siihen, että Suomen oikeusjärjestelmän mukaan syntymätön lapsi ei ole oikeuskelpoinen subjekti, jolla voi olla oikeuksia tai velvollisuuksia. Valiokunta katsoi, että jatkoneuvotteluissa on huolehdittava siitä, että asetusehdotuksesta käy selkeästi ilmi se, että syntymättömät ja kuolleina syntyneet lapset eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan (ks. LaVL 36/2022 vp, s. 5).

Tämänhetkisen neuvottelutuloksen perusteella syntymättömiä lapsia ei olla sulkemassa asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Neuvottelut ovat edenneet asiassa Suomelle epäedulliseen suuntaan myös siinä mielessä, että asetusehdotukseen on lisäksi tuotu asiaa koskeva erillinen säännös, jonka mukaan aiotun synnyttäjän asuinpaikka ennen lapsen syntymää tehdyn oikeustoimen aikaan määrittää sovellettavan lain myös lapsen syntymän jälkeen. Oikeustoimeksi määritellään artiklan johdanto-osan mukaan myös suostumus hedelmöityshoitoon. Säännöksen ulkopuolelle ei ole myöskään rajattu tilanteita, joissa lasta koskevat oikeusvaikutukset ulottuisivat vain elävänä syntyneisiin lapsiin.

Edellä esitetyn valossa lakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että syntymättömiä lapsia koskevien säännösten tulisi olla soveltamisalaltaan kapeita, ja jäsenvaltioiden tulisi voida poikkeussäännösten nojalla joko soveltaa omaa lakiaan tai jättää soveltamatta syntymätöntä lasta koskevan vanhemmuuden vahvistavaa vieraan valtion lakia ja olla tunnustamatta vanhemmuuden vahvistavaa päätöstä, kunnes lapsi on syntynyt. Valiokunta pitää tärkeänä, ettei asetuksen sääntely johda siihen, että tuomioistuin tai hallintoviranomainen joutuu ennen lapsen syntymää tunnustamaan tai vahvistamaan sellaisia oikeusvaikutuksia, joita kansallinen lainsäädäntö ei kyseisessä vaiheessa tunne.

Eurooppalainen vanhemmuustodistus

Asetusluonnoksessa ehdotetaan otettavaksi käyttöön vapaaehtoinen eurooppalainen vanhemmuustodistus. Ehdotuksen mukaan lapset (tai heidän lailliset edustajansa) voivat pyytää eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen vanhemmuuden vahvistaneelta jäsenvaltiota ja käyttää todistusta vanhemmuuden todistamiseen kaikissa muissa jäsenvaltioissa. Suomessa vanhemmuustodistuksen myöntäisi Digi- ja väestötietovirasto.

Lakivaliokunta on aiemmassa lausunnossaan suhtautunut ehdotukseen eurooppalaisen vanhemmuustodistuksen käyttöönotosta myönteisesti, mutta on valtioneuvoston tavoin pitänyt tärkeänä varmistaa, että todistuksesta käy ilmi vanhempien henkilötietojen lisäksi myös vanhemmuutta kuvaava nimike (ks. LaVL 36/2022 vp, ks. 9).

Neuvottelut eivät ole tältä osin edenneet tavoitteiden mukaisesti. Lakivaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin edelleen kuitenkin tärkeänä sitä, että todistuksesta käy vanhempien henkilötietojen lisäksi ilmi myös vanhemmuutta kuvaava nimike. On todistuksen käyttökelpoisuuden kannalta tärkeää, että siitä ilmenevät vastaanottavan viranomaisen tarvitsemat tiedot. Lisäksi todistuksen ja siitä saatavan käytännön hyödyn tulee olla oikeassa suhteessa järjestelmän käyttöönotosta aiheutuviin kustannuksiin.

Valiokunnan lausunto LaVL 17/2026 vp

Johtopäätökset

Lakivaliokunta pitää vanhemmuusasioita koskevien yhtenäisten kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten aikaansaamista Euroopan unionissa erittäin tärkeänä ja kannatettavana lapsen oikeuksien ja vanhemmuuden turvaamiseksi rajat ylittävissä tilanteissa. Asetusehdotuksen keskeisistä kohdista on kuitenkin vielä vuosien neuvottelujen jälkeen merkittäviä erimielisyyksiä jäsenvaltioiden kesken, ja ehdotus muodostuu laaja-alaisine säännöksineen ja poikkeuksineen erittäin monimutkaiseksi ja vaikeaselkoiseksi kokonaisuudeksi. Tällaisen sääntelyn käytännön soveltamiseen liittyy merkittäviä haasteita ja epävarmuuksia, eikä se ei välttämättä johda lapsen edun kannalta parhaimpaan ja tarkoituksenmukaisimpaan lopputulokseen. Lakivaliokunta pitää tilannetta erittäin valitettavana.

Edellä esitetyn ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, ettei asetusehdotus kaikilta osin vastaa Suomen neuvottelutavoitteita eikä se siten ole sellaisenaan hyväksyttävissä. Jos Suomen neuvottelutavoitteisiin ei päästä, yleisnäkemyksen hyväksymiseen eikä myöskään Suomen osallistumiseen mahdolliseen tiiviimpään yhteistyöhön ole edellytyksiä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomioin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 11.11.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Jessi Jokelainen vas
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Anette Karlsson sd
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila